

kan vara nog så tillväxtfrämjande som det där mobiliteten är påbjudet ideal och människor förväntas åka som skottspolar mellan tillväxtområdena. Ett begrepp som dygd har börjat komma till heders inom akademisk diskurs.

HIERARKI, AUKTORITET OCH PLIKT

Om en gissning tillåts, står förskräckande begrepp som hierarki, auktoritet och inte minst plikt på tur att dammas av och släpas upp ur det modernistiska husets hittills förbjudna nedre regioner. Varför? Därför att det handlar om tidlösa, nödvändiga företeelser. Det moderna projektets löfte om en oavbruten frikoppling av individen till dess att hennes sanna, suveräna och omnipotenta jag strålar i full glans är omöjligt att infria. Människan är den hon alltid har varit. Hennes behov av överindividuella storheter blir inte mindre för att de materiella omständigheterna blir alltmer avancerade. Ändå verkar det just vara vad liberaler ser som sitt (sista?) stora trumfkort: den tekniska utvecklingen. På ett slags aggregerad nivå skall vi nu få se nationalstatens upplösning i hägnet av en marknadsburen globalism. På individnivå sker den ultimata frikopplingen, en där framför allt IT skall radera varje tänkbar värdeskala och platsbunden föreställning,

och universalismen kunna räddas genom det totala relativiserandet. Varje lära med ett uns av överindividualism kan så slutligen begravas.

Men av någon anledning står inte massorna och hurrar och omfamnar varandra inför denna befrielse. Tvärtom seglar vänstern fram och finner sig kunna utnyttja känslor av missmod, frustration och ängslighet. Känslor inför vilka högers liberaler vanligen bara suckar eller med ansträngd hastighet manar "var optimist!"

NATIONALSTATEN VIKTIG

Här finner vi uppgiften för en modern konservatism. För det är där insikten finns, att nationalstaten är och kommer vara den primära politiska arenan, och att de historiska traditioner som ligger förborgade inom dess gränser är lika relevanta som tidigare. Och detta konstateras utan att ryggen för den saken skall vänds åt den verklighet globaliseringen faktiskt utgör. Men medvetenheten om nationalstatens status bibringar också medvetenhet om globaliseringsprocessens egentliga proportioner. Och det självförtroende en stark nationell identitet är förknippad med är det främsta vaccinet mot destruktiva reaktioner inför utvecklingen.

Där finns också insikten att nyckeln till vår förmåga att handskas med de potentiellt samhällsupplösande

sidorna av moderniseringen ligger i vår genomsådade av dess frambesvärjda illusion om frikoppling från de etiska, sociala och kulturella band som definierar oss i tid och rum. Traditionalistiska föreställningar om dygd, plikt och auktoritet är inte förlegade i och med att den moderna världen erbjuder oss en möjlighet att fly från dem, utan viktiga just för att denna ansvarseskapism står till buds.

Dessa föreställningar tar i viss mån spjörn mot den nationalstatliga politiska arenan och därmed den nationella – kollektiva – identiteten. De medför också att viktiga skiljelinjer dras upp mot den värdeneutrala staten och föreställningar om marknaden som alltså inte reduceras, vilket många liberaler verkar hoppas, till att bara handla om den relativt isolerade ekologin i Hans L Zetterbergs "lilla värld".

Så i allt väsentligt är det på en botten av tidlöshet en modern konservatism står – och måste stå. Dess uppgift har Kekes fångat i formuleringen "att göra ett hem av ett hus". Det är ganska träffande. Det modernistiska huset är extremt funktionellt, men oftast operosligt. Det verkar vara byggt för att glädja byggherren snarare än de vanliga människor som är tänkta att bo där.

Äldre hus är ofta trevligare.

Fredrik Haage (f_haage@hotmail.com) är redaktör för tidskriften Contextus.

PRESIDENTSKVALLER

Böcker man smyger med

Av Jonas Hellman

JAG STÅR I KÖN till kassan i Barnes&Nobles stora bokhandel på Fifth Avenue i New York. Bakom mig står en kvinna i 35-årsåldern. När jag sneglar på de böcker hon har i handen säger hon generat: "Jag ska ha den för jobbets skull, inte för att jag själv är intresserad." Hon syftar

på Andrew Mortons bok *Monica's Story*. "Japansk TV", tillägger hon förklarande. "Samma här", säger jag och försöker se världsvan ut. "Svensk journalist."

Skälet till att affären är full med journalister och andra besökare är att Bill Clintons förre medarbetare

George Stephanopoulos ska signera sin nyutgivna bok *All too Human*.

För att få uppmärksamhet i media brukar många kända författare signera sin bok i New York samma dag som boken släpps. Under min tid i New York har jag gjort det till en vana att gå på sådana tillställningar. Huvudskälet är förstås att jag tycker att det är spännande att se författarna "live". Men jag brukar ursäkta mig med att det för vissa böcker är showen runt omkring som är det viktiga, inte bokens innehåll.

Det gäller även *All too human*. Det är absolut ingen oseriös bok. Stephanopoulos 448 sidor långa skildring av hur det var att jobba med Bill Clinton först under valrörelsen 1992, och därefter under fyra år i Vita Huset, ger ett trovärdigt intryck.

VISAR PROV PÅ SJÄLVINSIKT

Trovärdigheten ökar av att Stephanopoulos visar prov på självinsikt. Han skildrar sig själv som den unga, otåliga karriärst som han med största sannolikhet var. Han medger också att han i praktiken fick sparken uppåt från posten som presidentens presschef för att han gjorde ett dåligt jobb. Han avslöjar till och med att han under tiden i Vita Huset tog nervdämpande medicin för att klara trycket.

Stephanopoulos skildring av Bill Clinton stämmer väl med den allmänna bilden av USA:s nuvarande president. Clinton är en kluven personlighet. Å ena sidan är han lysande skicklig på det politiska hantverket – att framträda offentligt, att sätta sig in i frågor och att övertyga andra om att han har rätt. Han charmar alla, inklusive sina politiska motståndare. ”Den bästa politiker jag någonsin sett”, skriver Stephanopoulos i inledningen. Å andra sidan har Clinton allvarliga karaktärsbrister som gör att han ständigt trampar i klaveret.

Författare: Al Franken
Titel: *Why not me? The inside of the making and unmaking of the Franken presidency*
Förlag: Delecorate Press, 1999

Författare: Andrew Morton
Titel: *Monica's story*
Förlag: St Martin's Press, 1999

Författare: George Stephanopoulos
Titel: *All too human. A political education*
Förlag: Little, Brown and Company, 1999

Exempel: Under valkampanjen 1992 diskuterade Clinton med sina medarbetare hur de effektivast skulle kunna avfärda ryktena om att han skulle ha haft en affär med Gennifer Flowers. Det intryck som medarbetarna fick var – givetvis – att deras kandidat inte hade haft någon affär med Flowers. Senare visade det sig att Clinton i smyg ringde Gennifer Flowers parallellt med att han gav medarbetarna instruktioner om att avfärda ryktena.

Ett annat exempel: Bill Clinton påstod att det var en ren slump att han under sextioalet blev bortlottad från värnpliktstjänstgöring i Vietnam. Senare lyckades någon få fram det tackbrev som Bill Clinton skrev till den som hjälpte honom att bli ”bortlottad”. Sådant fusk var ingen ovanlighet i samband med Vietnamkriget, men Clinton ljög bevisligen.

Så där var det ständigt att arbeta åt Bill Clinton, hävdar Stephanopoulos i sin bok. Man visste aldrig när en ny historia skulle brisa, vilka anklagelser som var sanna och vilka som var falska.

Det är därför som Bill Clintons förre medarbetare inte helt vågar avfärda de nya anklagelser som har framförts. En kvinna påstår att Clinton skulle ha våldtagit henne för tjugo år sedan. Stephanopoulos tror att anklagelserna är falska, men han vet inte säkert. Han har misstagit sig om Clinton förut.

George Stephanopoulos vill själv att hans bok ska uppfattas som en historieskrivning av vad som hände under Bill Clintons första presidentperiod. Andra nära medarbetare till presidenter har tidigare skrivit böcker om hur det var under ”deras” presidentperiod, framhåller han. Och visst, Stephanopoulos bok skulle kunna platsa i den genren. Men valet av tidpunkt för publiceringen gör att den snarare hamnar i en annan genre – skvaller om USA:s president och andra politiska kändisar.

(Jodå, Stephanopoulos har en del kul att berätta om andra politiker också, till exempel Rysslands president Boris Jeltsin.)

TROVÄRDIG, MEN ENSIDIG

Andrew Morton är uppenbarligen inte lika populär som George Stephanopoulos. När Morton ett par dagar tidigare skulle signera sin bok i Border Books and Music's stora bokhandel i World Trade Center, södra Manhattan, var det nämligen inte alls lika mycket folk. Bortsett från det gigantiska medieuppbådet utgjordes publiken i huvudsak av medelålders damer.

Jag minns att damen framför mig i kön hette Patsy. ”Det här är mitt sätt att koppla av”, ursäktade hon sin närvaro för en svart man som stod bredvid henne. Den svarte mannen ursäktade i sin tur sin närvaro med att han var där för sin hustrus räkning. Hans hustru hette Debbie.

Jag har kämpat mig igenom huvuddelen av Andrew Mortons 279 sidor långa, ganska tättskrivna bok. Morton skriver bra. Även hans historieskrivning ger ett trovärdigt intryck. Visst, det är Monica Lewinskys ensidiga version av vad som hände som presenteras. Men det framgår ju tydligt av titeln att avsikten är att presentera Monica Lewinskys egen version.

Den fråga som de flesta som överväger att läsa *Monica's Story* ställer är förstås: innehåller boken mycket sex? Ja, det gör den (sidorna 64–66, 69–72, 74, 77, 81, 91, 101, 104 och 107). Men den innehåller inte särskilt många sexuella detaljer. De sexuella detaljerna är mer utförligt skildrade i Kenneth Starrs rapport, om jag har förstått saken rätt.

Monica's Story handlar mer om vad som hände före, mellan och efter de sexuella mötena. Vad Monica Lewinsky tänkte, vad Bill Clinton sade till henne.

Den som förväntar sig att få veta något om politik blir besviken. ”Det

är en modern politisk maktbok om vår tid”, som Andrew Morton sade när han intervjuades i CNN samma kväll. Den handlar om hur politikererna är som personer, inte om vilken politik de bedriver. Läsarna får veta att Bill Clinton är en lögnhals och att Kenneth Starr är en skurk.

NY ÖDMJUK PRESIDENT

I samma genre har det även utkommit en fiction-bok som – hur underligt det än låter – för närvarande ligger på New York Times bästsäljarlista för non-fiction-böcker. Det är Al Franken's nya bok *Why not me? The Inside Story of the Making and Unmaking of the Franken Presidency*.

Al Franken slog igenom i den amerikanska TV-showen Saturday Night Live. Där framträdde han bland annat i rollen som Stuart Smalley, en mjukisman som talar ut om sina problem. Smalley avslutade alltid sina inlägg med repliken: "I'm good enough, I'm smart enough, and doggone it, people like me!"

För några år sedan kom Franken på en boktitel: *Rush Limbaugh is a Big Fat Idiot and Other Observations*. En bok med denna titel blev naturligtvis en bästsäljare oavsett innehåll. Det är på denna titel – plus den potential som finns att skoja om Bill Clinton – som även Franken's nya bok verkar leva.

Al Franken signerade sin bok i Barnes&Nobels bokhandel på Upper West side. Till skillnad från George Stephanopoulos och Andrew Morton tog han sig även tid att hålla ett anförande och svara på frågor. Bland annat gav han Bill Clinton tips om vad denne skulle kunna hitta på för ursäkter för sitt agerande. "Tog du Miss Lewinsky på bröstet för att bli sexuellt upphetsad?" "Nej, det var för att hålla balansen."

I boken har Al Franken kommit till insikt om att just han skulle passa väldigt bra som USA:s president. Han har bara ett politiskt krav: att sänka ATM-avgifterna, det vill säga ban-

kernas uttagsavgifter. (Vem vet, kanske har han inspirerats av den förre svenske statsministern Ingvar Carlsson, som lanserade detta krav i Sverige för några år sedan?).

Al Franken besegrar Al Gore i kampen om vem som ska bli demokraternas presidentkandidat. (Gore lyckas aldrig riktigt klargöra sin politik vad gäller ATM-avgifterna). Därefter vinner Franken en jordskredsseger över republikanernas presidentkandidat Newt Gingrich.

Väl i Vita Huset går det inte så bra för Franken. Han schabblar till sitt installationstal, vilket gör att han drabbas av en depression. Han låser in sig i sitt sovrum i Vita huset och ser på TV hela dagarna. Läkarna ger honom uppiggande medicin, men då blir han i stället övermodig. Han deklarerar offentligt att han mår så bra att han ska låta kлона sig.

När Sydafrikas president Nelson Mandela är på besök råkar Al Franken av misstag klippa till Mandela inför TV-kamerorna. För att reparera skadan planerar han att åka till Irak och döda Saddam Hussein personligen, en idé som han fått från sin bror och rådgivare Otto Franken – en tillfrisknad alkoholist och sexmissbrukare.

Så där håller det på. Al Franken's presidentskap blir inte särskilt långvarigt. Efter 144 dagar blir han avsatt av riksrätten och arresterad.

NYTTIGT PRESIDENTSKVALLER

Amerikanska författare skriver gärna långt. George Stephanopoulos och Andrew Morton har mycket att berätta. I Al Franken's fall hade det lätt gått att stryka bort hälften av de

289 sidorna. Visst är boken kul, men Franken's talang som stå upp-komiker är större än hans talang som författare.

För folk med ett normalt politiskt intresse är ingen av ovanstående böcker ett måste. Troligen kommer Bill Clinton om några år att vara en ganska bortglömd president. Det som är nödvändigt att veta om honom är redan allmänt känt.

Det hindrar inte att böckerna kan vara underhållande att läsa, liksom det är kul att läsa skvaller om kändisar i veckotidningar. Helt klart fyller de en funktion. I en tid utan några stora ideologiska kontroverser mellan partierna i USA ger de sysselsättning åt de politiska kommentatorerna.

Jonas Hellman (j_hellman@hotmail.com) är redaktör för näringslivets Mediainstitut och studerar journalistik i New York.